הצעות לדפי שיח – בנושא חגי ישראל

שיחה אישית בין החונך/ת לתלמיד/ה

"בכל תרבות, לוח השנה הוא הקולב שבו ועליו
תולה התרבות את תקוותיה, אמונותיה,
אכזבותיה, זכרונותיה" (מתוך אתר בינ"ה)

מגוון דוגמאות והצעות לנושאים לשיחה בנושא החגים,

המאפשרים העמקת ההכרות עם עולמו/ה של התלמיד/ה.

הכנת מצגת:
רונית דינור

דפי שיח – לשם מה?

1. הכרות מעמיקה ובניית יחסי אמון, הם המנוף לשיתוף פעולה, ומוטיבציה של התלמיד להשתפר. דפי השיח מאפשרים לחונך/ת לבחור נושאים לשיחה עם התלמיד/ה.
שיחות בנושאים מגוונים יפתחו בפני החונך/ת צוהר לעולמו של התלמיד/ה, וההכרות ביניהם תעמיק. ההצעות בדפי השיח מהוות טריגר שמקל על התלמיד/ה להיפתח ולשתף במחשבותיו ורגשותיו.
2. ניתן למלא את דף השיח תוך כדי שיחה בין החונך/ת לתלמיד/ה.
3. חשוב להתייחס במהלך השיחות, להיבטים אישיים, רגשיים, חברתיים וערכיים.
4. המלצה - לשמור את דפי השיח ובסוף השנה לערוך אותם כחלק מיומן אישי של התלמיד/ה.
5. לקראת כל אחד מהחגים, מומלץ לברר מה מתוכנן במסגרות הכתה וביה"ס.
6. אין במצגת התייחסות ליום הזיכרון לשואה ולגבורה, מאחר והנושא מאד רגיש ויש להתאים את השיחה בקפידה לגיל התלמידים, בהתאם למתוכנן בביה"ס.

שיחות על חג ומועד

לחג בכלל ולחג הישראלי היהודי בפרט ישנם תפקידים נוספים מלבד היותו הקשר לעבר, והדבק החברתי להווה. החג הוא סמל פעיל לערכיה של החברה. ביום החג אנחנו מבודדים את הערך המיוחד לו ממכלול הערכים והאידיאלים של החברה וניצבים ביחידות מול הערך הבודד עד להפנמתו או עד להחזרתו בשנה הבאה.

ימי החגים הם ימים, שבהם נעקרות הפלגָנות והכיתתיות של ימות החולין, ועולה הרוח הלאומית המאחדת.

החג מסמל את אווירת ה"ביחד" - בניגוד לפלגָנות הנהוגה יותר בשאר ימות - השנה. על-פי אמירה זו ניתן לתפוס את החג כאמצעי לביטוי האמנה הלאומית המשותפת, שאינה באה, בהכרח, לידי ביטוי במעשיהם הרגילים של הבריות, בשגרת-חייהם הקטנה והאישית.

קטעים מתוך הצעה לפעילות מס' 14 באתר: "התבוננות - חגים ומועדים"
https://meyda.education.gov.il/files/noar/smalim14.pdf

חגי תשרי – תשליך

תשליך הוא מנהג הנהוג לקיימו ביום הראשון של ראש השנה. טקס התשליך נעשה ליד מקור מים, ובמהלכו נושאים תפילה מיוחדת, הנקראת "תשליך".

בקריאת התשליך נהוג לנער את הבגדים כסמל להשלכת החטאים, ולהתפלל שיימחקו.

הצעה לפעולת "תשליך" סמלית, ושיחה:

א. לתת לתלמיד 3 פתקים. בכל פתק לרשום דבר אחד שהיה רוצה "להשליך" מעליו.

ב. לשוחח ולברר - מדוע בחר/ה התלמיד/ה בשלושת הדברים הספציפיים האלה?

ג. כאקט סמלי לפעולת התשליך - לקמט את הפתקים ולהכניסם לתוך כוס מים.

ד. להמשיך את השיחה ולברר - מה את/ה מרגיש/ה עכשיו, אחרי השלכת הפתקים?

חגי תשרי – על הסליחה

האם יש לך חוויה מיוחדת הקשורה למצב שבו ביקשת ממישהו סליחה או ביקשו ממך סליחה? ספר/י על כך.

האם קרה לך שסלחת לעצמך על משהו?

מדוע בכלל חשוב לומר סליחה?

איזה רגשות קשורות בסליחה?

חנוכה – שיחת סביבון

משחק סביבון ע"פ האותיות: נ,ג.ה,פ
כטריגר להכרות עם התלמיד/ה:

שיחת האות נ' = נס

- דבר מאד לא צפוי שקרה לי ("נס")...
- מקרה שבו כל כך רציתי שיקרה לי נס...
- מקרה שבו לא הסתמכתי על נס ועשיתי מעשה...

שיחת האות ג' = גדול

- מקרה שבו הייתי "ראש גדול".
- משהו שעשיתי ו"יצאתי גדול".
- אירוע שבו אמרו לי: "זה גדול עליך....אין סיכוי... "

שיחת האות ה' = היה

- משהו שהיה לי ואני זוכר לטובה
- סיפור על עצמי: היו היה לי פעם...
- דבר שהיה, שקרה, ויש לו משמעות והשפעה עלי.

שיחת האות פ' = פה

- דברים שמעסיקים אותי פה, ב"כאן ועכשיו".
- דברים שקורים פה, סביבי, ואיכפת לי מהם.
- הדבר שיש לי פה, שאני לא מוותר/ת עליו.

לאחר סיבוב הסביבון, התלמיד/ה יכול/ה לבחור לאיזה משפט באות המסויימת, להתייחס.

חנוכה – שיחה על האור

- אור = היכולת לראות את הדברים החיוביים. איזה דברים חיוביים את/ה מוצא/ת אצלך (נקודות החוזק)?
- אור = האמונה ביכולת לשנות את המציאות. מה היית רוצה לשנות?
- "באנו חושך לגרש" = מה עוזר לך לצאת ממצבים של "חשיכה" (כשקשה לך)?
- אור = מאיר את הדרך להשגת היעדים והמטרות. איזו מטרה אחת חשוב לך להשיג?
- אור = להאיר את עולמו של ה"אחר". האם יש מישהו שהיית רוצה לסייע לו ולהאיר את עולמו?

חנוכה – שיחה על ערכים חברתיים

דמי חנוכה, נתינה

- האם את/ה מקבל/ת דמי חנוכה? מה את/ה נוהג/ת לעשות עם הכסף?
- האם ידוע לך שמקובל להפריש את דמי החנוכה, או חלקם, לצדקה (לתרום)?
- האם בעבר התנסית בנתינה, תרומה? ספר/י לי על כך.
- מה את/ה מרגיש/ה וחושב/ת לגבי הגישה השוללת את הצורך "לבזבז" את דמי החנוכה על קניית דברים לא הכרחיים, ומעדיפה שהכסף יינתן לנצרכים?
- האם את/ה מוכן/ה לנסות לתרום את דמי החנוכה שתקבל/י?

משפחה, זהות

- האם את/ה ובני המשפחה נוהגים להדליק נרות חנוכה ביחד? איך זה מתנהל?
- חשוב לך שבכל ימי החג, המשפחה תתכנס ביחד על מנת להדליק נרות חנוכה? כן? לא? מדוע?
- איזה שירים אתם שרים? או תפילות?
- טקס הדלקת הנרות הוא חלק ממסורת יהודית. עד כמה את/ה קושר/ת בין חווית הדלקת הנרות, לזהות היהודית שלך?
- באילו הזדמנויות נוספות המשפחה שלך מתכנסת יחד ?

טו בשבט, זרעים והצלחה

שיחה על הצלחות ושאיפות (תהליך צמיחה והצלחה) של התלמיד/ה.
ההצעה לשיחה מתבססת על <u>מתנה</u> שהתלמיד/ה תקבל/יקבל מהחונך/ת.

<u>המתנה</u> היא שקית קטנה ובה זרעים שונים בצבעים מגוונים (לדוגמא: עדשים, שעועית, אפונה, גריסי פנינה וכד').

לשקית הזרעים יצורף

פתק בנוסח הבא:

לכבוד טו בשבט רציתי לתת לך מתנה - זרעים של הצלחה.

דמיין/י שאת/ה זורע/ת את הזרעים בגינה מיוחדת:

אילו הצלחות היית רוצה שינבטו בגינתך, בטווח הזמן הקרוב?

מה הקשר בין טו בשבט, זרעים והצלחה? הצלחות = צמיחה (התקדמות) מנקודה א' לנקודה ב'. נתן זך בשירו "כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה" כותב: "כמו האדם, גם העץ צומח... כי האדם עץ השדה, כמו העץ הוא שואף למעלה"...

השיחה על הצלחות מזמנת התייחסות של התלמיד/ה, למושג הצלחה: שיחה על חוויות הצלחה של התלמיד/ה בביה"ס ומחוצה לו, על קשיים בדרך להצלחה ועל שאיפות לעתיד. לחונך/ת זו הזדמנות לחזק את התלמיד/ה ולשקף לה/לו את נקודות החוזק שמסייעות לו/ה להצליח, לצמוח ולגדול...

פורים - שמחה וצחוק

הצעה א'

מה גרם, לדעתך, לכל אחת מהדמויות לצחוק, לפי דעתך?

מי או מה מצחיק אותך, בדרך כלל?

מה מרגישים כשצוחקים?

הצעה ב'

- מתי שימחת בפעם האחרונה מישהו?
- מה עשית?
- מה הרגשת כשהצלחת לגרום למישהו שמחה?

- מתי בפעם האחרונה מישהו שימח אותך?
- מה קרה?
- מה הרגשת כשמישהו שימח אותך?

פסח

משחק כרטיסיות:

להכין כרטיסי שאלות בעלות זיקה להגדה של פסח. לתת לתלמיד/ה להוציא כרטיסיה באופן אקראי, ולבקש לענות על השאלה הרשומה בו. ואח"כ כרטיס נוסף...

דוגמא לשאלות (חשוב להתאים את השאלות לגיל התלמיד/ה):

דמיין/י שמצאת את האפיקומן. מה תבקש/י לעצמך? מדוע?	רשע מה הוא אומר? מהי האמירה הכי מרושעת ששמעת או השמעת, לאחרונה (בביה"ס)?	חכם מה הוא אומר? תן/י לעצמך עצה חכמה שתעזור לך בבית הספר.	"מה נשתנה הלילה הזה?"... במה שונה שנה זו מקודמתה?
איזה חמץ היית רוצה לסלק מחייך?	בקערה של פסח מונחים: מצה, מרור, זרוע, ביצה, כרפס וחרוסת מה את/ה הכי אוהב/ת לאכול?	איך חוגגים אצלכם במשפחה את חג הפסח? מה את/ה הכי אוה/ב בחג? ומה את/ה לא אוהב/ת?	עליך לומר מילה אחת המתחילה בכל אחת מאותיות פ, ס, ח. המילים צריכות להיות קשורות למחשבות שלך על עצמך.

יום הזכרון לחללי צה"ל

נושאים לשיחה פרטנית לקראת ערב יום הזכרון:

- כשאת/ה חושב/ת על יום הזיכרון, מה את/ה מרגיש/ה, חושב/ת?

- החברה הישראלית מתייחסת לנופלים כגיבורים. מה זה "גיבור" מבחינתך?

ביום הזכרון לחללי צה"ל נהוג לעמוד בזמן הצפירה.

- האם את/ה מקפיד/ה לעמוד בשקט בעת הצפירה? על מה את/ה חושב/ת בזמן הצפירה?
- כיצד חבריך מתייחסים לעמידה בזמן הצפירה?

- האם את/ה מכיר/ה סיפור של משפחה שאחד מבניה נהרג בעת שירותו הצבאי?
- האם היית רוצה לקרוא סיפור על חייל שנפל בקרב?

יום העצמאות

הצעה לשיח לקראת יום העצמאות

אני ישראלי:

לרשום בכל אחד מהקודקודים של מגן הדוד,
דבר אחד שמייצג אותך כישראלי/ת, או:
מהם 6 הדברים הכי ישראלים בעינך?

הזמינו אותך להיות חבר בוועדה שבוחרת תמונות לתערוכה, בנושא:

ישראל שלנו

לפניך 3 תמונות. התבקשת לבחור מתוכן, תמונה אחת. איזו תמונה תבחר/י?

מדוע לדעתך היא מייצגת את ישראל?

האם תוכל/י להמליץ על עוד תמונה? איזו? (מומלץ לחפש תמונה בסלולרי)

ל"ג בעומר

הצעות לשיחה על ל"ג בעומר:

- האם הדלקת בעבר מדורה עם בני משפחה או חברים? ספר/י לי על חוויותך מישיבה סביב מדורת החג.
כיצד אתם מעבירים את הזמן בישיבה סביב המדורה בל"ג בעומר?

- איך מתקשר ל"ג בעומר לסוגיית איכות הסביבה וקיימות? ידוע לך מדוע רבים כל כך מתנגדים להדלקת המדורות?
- מה דעתך על ההחלטה שהשנה אסור יהיה להדליק מדורות?

- איזה חלופות היית רוצה שיהיו להדלקת המדורה?

- האם את/ה מכיר/ה שירים על לג בעומר? על אש? https://shironet.mako.co.il/html/indexes/works/11.html

סיבות רבות לקיומו של חג זה:

רבי שמעון בר יוחאי נולד ונפטר ביום זה.

אנשי בר כוכבא ניצחו את הרומאים בל"ג בעומר.

ביום זה נוהגים לשחק בחץ וקשת ולערוך מדורות, זכר למורדים במרד בר כוכבא, שהדליקו אש על ראשי ההרים, כדי להעביר את ההודעה על המרד לכל שאר היהודים.

בחג זה נהוג לעלות לקברו של רבי שמעון בר יוחאי במירון וללמוד מתורתו.

(מתוך אתר משרה"ח, פורטל עובדי הוראה, מרחב פדגוגי)

חג שבועות

סיפור גילת רות עוסק במחויבות של החברה לחלשים ולעניים בחברה.
"לקט", "שכחה" ו"פאה", המוזכרים במגילה, קשורים להשארת התבואה לעניים, בעת קציר.
בתקופתנו, הדאגה לחלשים ולעניים צביון אחר.

הצעה 1:

לחפש בעיתונים יומיים, ביחד עם התלמיד/ה, ידיעות על מקרים של תמיכה ועזרה לחלשים בחברה.
מי הגורמים המעורבים במעשים המוזכרים בידיעות השונות?
איזה סוג של עזרה מוזכר בכתבות?

הצעה 2:

למי הכוונה כשאומרים: חלשים ונזקקים בחברה?
הצעה – להסביר מה זו עמותה ולחפש באמצעות האינטרנט, אילו עמותות עוזרות לאוכלוסיות מוחלשות שונות באוכלוסיה? מי הן האוכלוסיות שהעמותות דואגות להן? באיזה אופן?

הצעה 3:

- לברר עם התלמיד/ה - מה את/ה מוכן/ה לעשות למען עזרה לאוכלוסייה שמעניינת אותך?
- לחשוב על פעולה אחת למען אותה אוכלוסיה.
- ביחד עם החונך/ת, לתכנן פעילות, ולוח זמנים לביצוע.
- חשוב לנהל שיחת משוב, עיבוד, וחיזוק לאחר הפעולה שנעשתה.

הנושא מזמן שיחה על ההבדל בין מחויבות המדינה לאזרחיה, לבין פעולות אזרחיות הנעשות מתוך מעורבות חברתית - ערכית, ובהתנדבות.